

Dziekoński, Stanisław

Sprawozdanie z Ogólnopolskiego Symposium Katechetycznego w Łomży

Studia Teologiczne 21, 450-454

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. STANISŁAW DZIEKOŃSKI

SPRAWOZDANIE Z OGÓLNOPOLSKIEGO SYMPOZJUM KATECHETYCZNE W ŁOMŻY

10 maja 2003 r. w Łomży odbyło się Ogólnopolskie Sympozjum Katechetyczne pt. „Wychowanie we współczesnej katechezie”. Za stronę organizacyjną odpowiedzialni byli: Wydział Nauczania i Wychowania Katolickiego Łomżyńskiej Kurii Diecezjalnej, Wyższe Seminarium Duchowne w Łomży, Caritas Diecezji Łomżyńskiej oraz Sekcja Katechetyki Wydziału Teologicznego UKSW w Warszawie. W charakterze prelegentów wystąpili znani katechetycy i pastoralisci: ks. bp. Roman Marcinkowski (członek Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski), ks. prof. dr hab. Roman Murawski (wykładowca na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie i Uniwersytecie Śląskim), ks. prof. dr hab. Jerzy Bagrowicz (dziekan Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu), ks. dr Krzysztof Sosna (prodziekan Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Śląskim), ks. prof. UKSW dr hab. Jan Przybyłowski (wykładowca na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), ks. dr Ryszard Czekalski (wykładowca na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, dyrektor Wydziału Katechetycznego Diecezji Płockiej).

Spotkanie rozpoczęło się Mszą św. pod przewodnictwem ks. bpa Romana Marcinkowskiego w kościele przyseminaryjnym. Podczas homilii ks. Biskup wskazał na znaczenie wychowania dla współczesnej katechezy. Przywołał stwierdzenie św. Jana Bosko, że jeśli młodzież będzie właściwie wychowywana zapanuje porządek i moralność, w przeciwnym razie zapanują nałóg i bałagan. Wiele współczesnych zjawisk wskazuje na kryzys wychowania, które zostaje wpisane w cywilizację śmierci oraz przyjmuje trudne do zaakceptowania propozycje. Współczesny człowiek stał się synonimem kogoś, kto jest zagrożeniem dla samego siebie. Wychowanie człowieka jest najważniejszym zadaniem współczesnej katechezy, gdzie głównym katechetą jest sam Chrystus. Katecheta niezależnie od zajmowanego stanowiska w Kościele musi troszczyć się o nauczanie i sposób życia odpowiadający Chrystu-

sowemu posłannictwu. Wychowawca ma rozumieć całego człowieka, uwzględniać wszystkie sfery jego życia. Ks. Biskup w szczególny sposób wyakcentował znaczenie osobistego kontaktu katechety z katechizowanym. W pracy wychowawczej należy wskazywać wychowankom obiektywne wartości i zasady moralne, kształtować postawy oparte na świadomości i wolności, stawiać jasne wymagania moralne, kształtować więzi religijne i społeczne.

Sesja naukowa rozpoczęła się o godz. 10.15. Przewodniczył jej ks. dr Stanisław Dziekoński. Poszczególne wystąpienia odbyły się w następującej kolejności:

— Rektor Wyższego Seminarium Duchownego w Łomży ks. dr Andrzej Miałchowski dokonał krótkiego wprowadzenia w temat konferencji. Wskazał na różnorodność proponowanych współcześnie programów wychowawczych oraz powitał prelegentów i zaproszonych gości.

— Ks. prof. dr hab. R. Murawski podjął próbę odpowiedzi na pytanie: Wychowanie w wierze – co to jest? Powiedział o trudnościach w jednoznacznym zdefiniowaniu pojęcia: „wychowanie w wierze”. W literaturze niejednokrotnie używa się zamiennie sformułowań: „wychowanie w wierze” i „wychowanie do wiary”, tymczasem każde z nich posiada swą własną charakterystykę i wymaga podjęcia sobie właściwych działań. Wychowanie w wierze jest wpisane w katechezę, która ma pogłębiać wiarę, czynić ją bardziej dojrzałą.

— Ks. prof. dr hab. J. Bagrowicz omówił temat celów wychowania we współczesnej katechezie. Przedstawiając ich znaczenie dla sprawności i skuteczności wychowania zaznaczył równocześnie, że dzisiejsza edukacja odsuwa ten fakt na plan dalszy. Próba pogodzenia ze sobą różnych systemów wychowawczych wymusza w pewnym względzie ustępstwa w zakresie aksjologii, która znajduje się u podstaw problematyki celów wychowania. W konsekwencji więcej uwagi poświęca się metodyce nauczania i wychowania niż formułowaniu celów opartych na konkretnych wartościach. Obok tych zjawisk nie może przejść obojętnie wychowanie chrześcijańskie realizowane w ramach katechezy, ukierunkowującej wszelkie działania wychowawcze na umożliwienie wychowankowi osobowego kontaktu z Chrystusem, a nawet doprowadzenie ucznia do głębokiej z Nim zażyłości. Sformułowanie i przedstawienie celów we współczesnej katechezie wymaga uwzględnienia kontekstu jej realizacji, który jest bardzo różnorodny. Zauważyć należy kontekst historyczny i kulturowy, środowiska oświaty oraz eklezjalny, za-

wierający specyficzne dla siebie aspekty. W dalszym toku refleksji Prelegent szerzej scharakteryzował poszczególne konteksty oraz odniósł je do tworzenia celów wychowania. Nauczanie religii musi obejmować nie tylko cele specyficznie chrześcijańskie, ale też czysto ludzkie.

- Ks. dr R. Czekalski za główny przedmiot refleksji przyjął podstawowe zadania wychowawcze współczesnego katechety. Jego wypowiedź składała się z czterech punktów: samoświadomość katechety; katecheci i ich podstawowe zadania w Kościele partykularnym; katecheci szkolni; nadrzędne zadanie dla wszystkich kategorii katechetów. Prelegent podkreślił najpierw, iż głęboka wiara katechety to punkt wyjścia do podejmowania jakichkolwiek zadań wyznaczonych przez Kościół w imieniu Pana Boga. Elementem niezbędnym do podejmowania wszelkich zadań katechetycznych dla wszystkich katechetów jest przyjęcie daru powołania, jaki katecheta otrzymuje od Boga, co zakłada wiarę w Boże posłannictwo. W różnorodności zadań katechetycznych zawarte są zadania ściśle wychowawcze. Część z nich realizowana jest przez biskupów, prezbiterów, katechetów zakonnych i świeckich w posłudze katechetycznej na obszarze Kościoła partykularnego. W dzisiejszej katechezie trzeba poświęcić więcej uwagi możliwościom wychowania chrześcijańskiego na terenie szkoły. Katecheta ma być osobą współuczestniczącą w całym procesie wychowawczym. Jego działanie będzie ukierunkowane na towarzyszenie katechizowanemu na drodze do zbawienia, przy wykorzystaniu posiadanych uzdolnień i charyzmatów.
- Ks. dr Krzysztof Sosna przybliżył tematykę wychowania przez różaniec. Zauważył, że różaniec nie może być bezmyślnym powtarzaniem formułek. W dotychczasowym nauczaniu katechetycznym za mało doceniało się jego walory wychowawcze. Odczytanie tej modlitwy na nowo ukazuje wyraźniej jej wymiar ewangelizacyjny. Jest ona drogą lepszego poznania prawd wiary, ponieważ skupia w sobie całe ewangeliczne przesłanie. Tajemnice różańca są streszczeniem Ewangelii. Ich rozważanie pozwala kontemplować „oblicze Jezusa”. Chrystologicznie ukierunkowanie modlitwy różańcowej prowadzi następnie do odkrycia misterium życia Trójcy świętej. Różaniec może pełnić podobną funkcję, jaką przypisuje się rokowi liturgicznemu. W jednym i drugim wypadku istnieje pewna chronologia wydarzeń zbawczych. Dlatego też różańcowi, podobnie jak rokowi liturgicznemu należy przyznać nie tylko walor poznawczy, ale też wychowawczy. Prelegent wyróżnił jeszcze antropologiczny wy-

- miar modlitwy różańcowej, ponieważ umożliwia ona spotkanie się w Chrystusie nie tylko z tajemnicą Boga, ale też świętego człowieczeństwa Odkupiciela. Jezus Chrystus nie tylko wzywa, by pójść za Nim, ale sam pragnie wejść w życie człowieka. Droga różańca obejmuje ludzkie życie wypełnione problemami, lękami, trudami, różnymi projektami. Różaniec jest wezwaniem do doskonałości określonej w Kazaniu na Górze, równocześnie zaś jest metodą ją realizującą. Kontemplacja misterium Chrystusa i doświadczenie tajemnicy własnego życia prowadzi do wsłuchiwania się w głos Chrystusa wzywającego do doskonałości. Wychowawcze aspekty różańca powinno się bardziej wykorzystać w ramach katechezy i to na wszystkich jej etapach. Czasem krótkie zdania opisujące życie Jezusa i Maryi zawierają tak wiele treści, że nie potrzebują komentarza. W ten sposób mogą zapadać głęboko w pamięć katechizowanego, zostawiając swój ślad. Nie trzeba tworzyć jakiejś nowej konstrukcji, czy nowego modelu katechezy „różańcowej”, bo to byłoby nadużycie, natomiast sensowne wydaje się włączenie tych tajemnic w normalny tok katechez. Wówczas rozważenie np. dziesiątki różańca na katechezie będzie czymś naturalnym, a ponadto stosując różne metody rozważania tajemnic różańca jest szansa na lepszą ich percepcję.
- Ks. prof. UKSW dr hab. J. Przybyłowski przedstawił wybrane zagadnienia wychowania młodzieży w katechezie parafialnej. Przestrzegł przed niebezpieczeństwem ograniczania katechezy do nauczania religii w szkole, a tym samym zaznaczył konieczność prowadzenia katechezy w parafii. Przypomniał, że parafia jest podstawowym i pierwszym miejscem katechezy. Postulat katechezy parafialnej należy uznać współcześnie za palący. W dalszej części wystąpienia uwaga skoncentrowana została na najważniejszych kwestiach dotyczących wychowania młodzieży w parafii.
 - Po wystąpieniach prelegentów nastąpiła dyskusja. Została ona zdeterminowana tematem wzajemnych relacji między katechezą parafialną i nauczaniem religii w szkole. Zaznaczyły się dwa stanowiska. Zwolennicy pierwszego z nich wyrazili opinię, że nauczanie religii w szkole stwarza duże możliwości wychowania katechetycznego dzieci i młodzieży. Stanowisko to argumentowano tym, że programy szkolnego nauczania religii w Polsce są ukierunkowane katechetycznie. Realizując zatem założenia katechezy wypełniają też funkcję wychowawczą. Wobec tej opinii pojawiły się jednak głosy krytyczne optujące za koniecznością ożywienia katechezy parafialnej, ukierunkowanej na wychowanie w wierze dzieci, młodzieży i dorosłych.

- Po dyskusji głos zabral ks. Jan Krupka, Prorektor Wyższego Seminarium Duchownego w Łomży dokonując podsumowania całego spotkania.
- Spotkanie zakończyło się około godz. 17.00. Ks. dr Stanisław Dziekoński wyraził podziękowanie prelegentom, gościom i współorganizatorom. Zaznaczył równocześnie, że ukaże się pozycja książkowa zbierająca referaty wygłoszone podczas spotkania naukowego oraz artykuły poszerzające jeszcze kwestie wychowania we wspólnej katechezie.